

Aan de voorzitter en de leden van de Vaste Commissie voor
Sociale Zaken en Werkgelegenheid in de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Per e-mail: 5.1.2e@tweedekamer.nl

Cc: de staatssecretaris van SZW, de heer B. van 't Wout
de minister van SZW, de heer drs. W. Koolmees

Datum
6 november 2020

Ons kenmerk
20-126/KJ/RJ/tvm

Betreeft / Onderwerp
FNV inbreng AO Gezond en veilig werken 11 november 2020

Doorkiesnummer
5.1.2e 06 - 5.1.2e

Email contactpersoon
5.1.2e @fnv.nl
5.1.2e @fnv.nl

Bijlage(n)
-

Geachte Kamerleden,

Op 11 november aanstaande heeft u een algemeen overleg veilig en gezond werken. Graag brengt de FNV een aantal punten van zorg onder uw aandacht. Het betreft de voortgang alcohol- en drugstesten op de werkvloer, het Rapport van de commissie Vergemakelijking Schadeafhandeling bij Beroepsziekten en, deze twee punten staan niet op de agenda, maar verdienen wel aandacht: het testen op COVID-19 buiten de GGD-testlocaties en het afnemen van serologische tests waarmee antistoffen tegen het coronavirus kunnen worden aangetoond bij werkenden.

Voortgang alcohol- en drugstesten op de werkvloer

Al eerder heeft de FNV in een brief¹ haar zorgen geuit over de harde inzet van toenmalig staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevrouw Van Ark, op het gebied van alcohol-, drugs-, en medicijngebruik. Wij brengen graag nogmaals onze zorgen over deze aanpak onder uw aandacht.

Geen aanwijzingen dat testen op alcohol- en drugsgebruik noodzakelijk is

Opvallend is dat gegevens over de factor alcohol en drugs bij veiligheidsincidenten nog steeds geheel ontbreken. De vraag blijft dan ook wat zulke ingrijpende maatregelen, als de staatssecretaris voor ogen had, rechtvaardigt. Werkgevers moeten er eerst en vooral voor zorgen dat hun preventief beleid op het gebied van veilig en gezond werken, en daarbinnen ook het ADM-beleid, op orde is. Testen op alcohol, drugs en medicijnen voegt dan niets meer toe.

Werkgevers kiezen echter vaak voor de makkelijkste en goedkoopste weg. Ze testen liever werkenden dan dat zij investeren in preventie. Maar dat mag en kan geen reden zijn om de grondrechten opzij te

¹ FNV inbreng voor AO Gezond en veilig werken 20 februari 2020, kenmerk 20-017/KJ/RJ/hc

Datum	Kenmerk	Pagina
6 november 2020	20-126/KJ/RJ/tvm	2 van 4

zetten. Bovendien is de verwachting dat vooral werkenden met onzekere contracten en mensen die hun rechten niet of onvoldoende kennen, onderworpen zullen worden aan alcohol- en drugstesten.

Inbreuk op grondrechten

Het afnemen van bloed- en ademtests is en blijft een inbreuk op tenminste drie grondrechten: (1) het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer, (2) het recht op lichamelijke integriteit en (3) ook het recht op non-discriminatie kan in het geding zijn. Aan inbreuken op grondrechten worden strenge eisen gesteld. Zo moet er een zwaarwegend belang zijn om de inbreuk te rechtvaardigen en mag er geen ander, minder ingrijpend middel beschikbaar zijn om het doel – in dit geval een veilige werksituatie – te bereiken. Ook moet de test een effectief middel zijn om het doel te bereiken. Het belang van de werkgever bij de inbreuk moet bovendien in redelijke verhouding staan tot de belangen van de werknemers bij respectering van hun grondrechten.

Verwerken gezondheidsgegevens

Resultaten van ADM-tests zijn gezondheidsgegevens. Volgens artikel 9 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) mag een organisatie deze gegevens in beginsel niet verwerken. Dit mag alleen als daarvoor een wettelijke uitzondering bestaat.

Or gedwongen in onmogelijke positie

De staatssecretaris overwoog om in wetgeving ruimte te creëren zodat de werkgever en de or samen beslissen wanneer ADM-tests zijn toegestaan vanwege grote veiligheidsrisico's. Grondrechten en het verbod van de AVG om gezondheidsgegevens te verwerken kunnen echter niet simpelweg opzij gezet worden door in de wet op te nemen dat een bedrijf dat mag zolang het maar gaat om grote veiligheidsrisico's en de or ermee instemt. In deze situatie is niet te voorzien wanneer werknemers met een inbreuk op hun grondrechten geconfronteerd kunnen worden of hoe de bescherming van gezondheidsgegevens gewaarborgd wordt. Met een dergelijke vrijbrief weet de or geen raad en daaraan behoort een or niet onderworpen te worden. De or zou in een onmogelijke positie komen als hij keer op keer zou moeten oordelen over een voorstel van de werkgever, dat zich niet verdraagt met de AVG en/of de bescherming van grondrechten.

Zet in op preventief ADM-beleid

De FNV benadrukt dat de focus geheel zou moeten liggen op de 3^e lijn die de staatssecretaris schetste in haar brief: *versterken ADM-beleid binnen bedrijven*². Werkgevers moeten er voor zorgen dat hun preventief beleid op het gebied van veilig en gezond werken, en daarbinnen ook het ADM-beleid, op orde is. Dat heeft onder meer gevolgen voor de bedrijfscultuur, de aanname van personeel, het instrueren van personeel en het aanpakken van risicofactoren. Denk hierbij aan lange werkdagen, hoge werkdruk, onregelmatige werktijden, eenzijdig werk, zwaar fysiek werk, baanonzekerheid, beperkte inspraak en het uitbesteden van gevaarlijk werk aan werkenden met een onzeker contract. Het trainen van leidinggevenden op vroegsignalering, screening en advies over bijvoorbeeld alcoholconsumptie en -gebruik hoort ook bij een goed preventief ADM-beleid.

Omdat de FNV zeer hecht aan de grondrechten van werkenden en de bescherming van gezondheidsgegevens, ziet zij niets in een wettelijke grondslag voor alcohol- en drugstesten voor specifieke functies in Brzo-bedrijven en ook niet voor specifieke functies in andere bedrijven. Testen op alcohol, drugs en medicijnen voegt niets toe als werkgevers hun preventiebeleid op orde hebben. Mocht de staatssecretaris toch met maatregelen komen om het testen te faciliteren, dan zal De FNV die toetsen aan de bestaande nationale en internationale normen en waarborgen.

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2019–2020, 25 883, nr. 387

Datum	Kenmerk	Pagina
6 november 2020	20-126/KJ/RJ/tvm	3 van 4

Rapport van de commissie Vergemakelijking Schadeafhandeling bij Beroepsziekten

In het rapport 'Stof tot nadenken, stap vooruit, maak werk van preventie en erkenning' van de Commissie Vergemakelijking Schadeafhandeling Beroepsziekten wordt als eerste de volgende aanbeveling gedaan:

“Zorg voor een beter gebruik van de instrumenten ri&e/Plan van Aanpak, gevaarlijke stoffenregistratie en blootstellingsregistratie door introductie van een sluitende aanpak. Het beschikbaar stellen van een digitale ri&e en de verplichting de ri&e digitaal binnen een vastgestelde termijn aan te leveren, staan daarin centraal. Zij maken een administratieve controle op de naleving mogelijk. Verbeter de handhaving van de verplichtingen uit de Arbowetgeving en verhoog de pakkans voor overtreders. Verbeter de handhaving van de verplichtingen uit de Arbowetgeving en verhoog de pakkans voor overtreders.”

De FNV is van oordeel dat ook deze aanbeveling, gericht op een betere preventie en handhaving, door het kabinet dient te worden uitgevoerd. Met de verplichting om de RI&E digitaal aan te leveren bij de Inspectie SZW, wordt handhaving 'op afstand' mogelijk; dat is effectief, geeft inzicht in welke sectoren achterblijven en zorgt ervoor dat het opstellen van een RI&E minder vrijblijvend wordt. De FNV zou daarom graag willen vernemen op welke wijze vorm wordt gegeven aan de uitvoer van deze aanbeveling.

Testen op COVID-19 buiten de GGD-testlocaties

Zoals wellicht bekend bij u, zijn er werkgevers die op eigen initiatief hun personeel testen op COVID-19. Ook zijn er private aanbieders die coronatesten aanbieden tegen betaling. De FNV ziet het belang van testen, maar vindt dat er aan strikte voorwaarden voldaan moet worden om inbreuk op de grondrechten van werkenden te voorkomen en te zorgen dat de veiligheid van de werkenden niet in het geding komt. Werkgevers dienen ook hun arbobeleid op orde te hebben om besmettingen op het werk te voorkomen. Testen alleen is niet voldoende.

Door het ministerie van VWS, het RIVM, de GGD'en en de Inspectie voor de Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) zijn uitgangspunten opgesteld voor testen op corona buiten de GGD-testlocaties³. Om de rechten van werkenden te waarborgen is er meer nodig. Zo moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan, voordat er op grote schaal buiten de GGD-testlocaties op COVID-19 getest kan worden:

- Een negatieve testuitslag kan een eventuele quarantaineplicht niet opheffen;
- Op dit moment zijn er nog geen antigeensneltesten gevalideerd voor bruikbaarheid voor personen zonder klachten en mogen ze dus ook niet ingezet worden om mensen zonder klachten te testen. Voorkomen moet worden dat werkenden dagelijks een coronatest moeten ondergaan voordat ze aan het werk kunnen;
- Werkenden mogen niet onderworpen worden aan een serologische test waarmee antistoffen tegen het coronavirus kunnen worden aangetoond in het bloed.
- De of personeelsvertegenwoordiging moet op basis van artikel 27 lid 1 sub d WOR betrokken worden en heeft instemmingsrecht wanneer de werkgever testen wil gaan aanbieden;
- Werknemers moeten altijd de keus hebben om zich te laten testen bij een GGD-teststraat in plaats van de test die de werkgever aanbiedt;

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2020/11/04/uitgangspunten-voor-inzet-testen-op-covid-19-waaronder-antigeensneltesten-buiten-de-ggd-testlocaties>

Datum 6 november 2020 Kenmerk 20-126/KJ/RJ/tvm Pagina 4 van 4

- De uitslag van de test mag niet met de werkgever worden gedeeld en/ of worden vastgelegd. Om de privacy van de werknemer te borgen moet worden voldaan aan de bepalingen van de AVG;
- Het afgenomen materiaal mag uitsluitend gebruikt worden om op COVID-19 te testen en niet voor andere doeleinden gebruikt worden;
- De kosten van de coronatest en eventuele reiskosten mogen niet aan werknemers worden doorberekend.

Kortom de FNV ziet het belang van testen en de problemen die op de werkvloer ontstaan door uitval van werknemers die ziek zijn of in quarantaine moeten, maar is van mening dat testen buiten de GGD-testlocaties alleen onder strikte voorwaarden toegestaan kan worden, zodat de veiligheid van de werknemers niet in het geding komt, de privacy gewaarborgd is en er geen inbreuk gemaakt wordt op de grondrechten van werkenden.

Samenvattend

De FNV is van oordeel dat de aanbeveling uit het rapport van de commissie Vergemakkelijking Schadeafhandeling Beroepsziekten gericht op een betere preventie en handhaving, door het kabinet dient te worden uitgevoerd. Met de verplichting om de RI&E digitaal aan te leveren bij de Inspectie SZW, wordt handhaving 'op afstand' mogelijk; dat is effectief, geeft inzicht in welke sectoren achterblijven en zorgt ervoor dat het opstellen van een RI&E minder vrijblijvend wordt. De FNV zou daarom graag willen vernemen op welke wijze vorm wordt gegeven aan de uitvoer van deze aanbeveling.

De bescherming van grondrechten van werkenden is voor de FNV een groot goed. Of het nu gaat om testen op alcohol- of drugsgebruik op de werkvloer, testen op COVID-19 en testen op antistoffen tegen het coronavirus. Als de grondrechten van werkenden in het geding komen, zal de FNV uitgangspunten en voorgenomen maatregelen toetsen aan de bestaande nationale en internationale normen en waarborgen. De FNV roept het kabinet op om de uitgangspunten voor testen op corona buiten de GGD-testlocaties aan te vullen met de door de FNV voorgestelde voorwaarden en werknemersvertegenwoordigers te betrekken bij het overleg over het testen op COVID-19 buiten de GGD-testlocaties.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e